

РЕКОМЕНДАЦІЇ
II Науково-практичної конференції
(за міжнародною участю)
„Наукове забезпечення освітньої діяльності у сфері цивільного захисту”

На виконання Плану наукової і науково-технічної діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій на 2019 рік (далі – План) 16 травня 2019 року в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту (далі – Інститут) проведено II Науково-практичну конференцію (за міжнародною участю) „Наукове забезпечення освітньої діяльності у сфері цивільного захисту” (далі – Конференція). Мета Конференції – розгляд прикладних засад наукового забезпечення підготовки фахівців для сфери цивільного захисту, формування культури безпеки населення, кадрової спроможності органів державної влади та органів місцевого самоврядування до виконання завдань цивільного захисту, досвіду наукових та науково-педагогічних працівників, які здійснюють наукові дослідження та провадять науково-педагогічну діяльність з питань цивільного захисту в закладах вищої освіти.

У роботі Конференції взяли участь 120 науковців та практиків з 17 установ, організацій, закладів вищої освіти України та міжнародних громадських організацій у сфері безпеки населення, зокрема, 40 представників закладів вищої освіти, наукових установ та організацій: докторів наук – 6, кандидатів наук – 29, професорів – 6, доцентів – 20, старших наукових співробітників – 6. На пленарному засіданні Конференції досвідом організації кризового управління в Федеративній Республіці Німеччина поділився Франк Ель (представник Академії кризового управління, планування на випадок надзвичайних ситуацій та цивільного захисту Федеральної служби цивільного захисту та допомоги при катастрофах Федеративної Республіки Німеччина).

Змістовні доповіді з питань безпеки громадян, забезпечення цивільного захисту з врахуванням нових наукових результатів в освітньому процесі на пленарному засіданні представили Купрій В.О. (перший заступник Голови Національного агентства України з державної служби, кандидат наук з державного управління), Лещенко О.Я. (заступник директора Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС України – начальник Управління захисту населення і територій), Кулалаєва Н.В. (завідувач лабораторії Інституту професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України, кандидат хімічних наук, доцент), Михайлов В.М. (заступник начальника Інституту (з науково-дослідної роботи), кандидат наук з державного управління, доцент).

Після пленарного засідання роботу Конференції було продовжено в межах експертних панельних дискусій та круглих столів за напрямками.

В експертній панельній дискусії „Розвиток освітньої діяльності у сфері цивільного захисту” (модератор – Бондаренко О.О., кандидат військових наук, доцент) взяли участь запрошені експерти: Гур’єв С.О., доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України, Євдін О.М., Максименко М.А., Близнюк М.Д., Печиборщ В.П.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

особливості викладання дисципліни „Цивільний захист” з урахуванням вимог сьогодення;

проблеми підготовки педагогічних працівників для закладів освіти ДСНС України;

формування спеціальних компетенцій фахівців у сфері реагування на надзвичайні ситуації;

освітня діяльність кафедри організації заходів цивільного захисту у сфері підготовки керівного складу в умовах сучасних загроз у суспільстві;

організація навчального процесу за дистанційною формою;

нормативно-правове обґрунтування навчання рятувальників з домедичної допомоги в системі ДСНС України;

роль ситуаційних задач у навчанні рятувальників з домедичної допомоги в системі ДСНС України.

В експертній панельній дискусії „Підготовка магістрів за спеціальністю 281 „Публічне управління та адміністрування” з урахуванням специфіки у сфері цивільного захисту” (модератор – Євсюков О.П., кандидат психологічних наук, доцент) взяли участь запрошені експерти: Кравченко С.О., доктор наук з державного управління, професор, Прокопчук М.М., кандидат педагогічних наук.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

розвиток фахових компетентностей майбутніх магістрів з публічного управління та адміністрування;

набуття іншомовних компетентностей майбутніми магістрами з публічного управління та адміністрування.

В експертній панельній дискусії „Формування культури безпеки життєдіяльності” (модератор – Кулалаєва Н.В., кандидат хімічних наук, доцент) взяли участь експерти: Дуброва Н.Й., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, Запорожець О.І., доктор технічних наук, професор, Миронець С.М., кандидат психологічних наук, доцент, Литвиновський Є.Ю., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, Перевозник О.В., Струтинська В.М.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

концептуальне та нормативно-правове визначення поняття „культура безпеки”;

досвід та проблеми формування культури безпеки в освітніх закладах України;

європейський досвід формування культури безпеки та імплементація його в освітній простір України;

міжнародні вимоги до викладання безпекових дисциплін;

проблеми стандартизації освіти та наскрізна лінія освіти з безпеки;

медіапростір і культура безпеки;

проблеми проектування педагогічної системи формування культури безпеки в професійній (професійно-технічній) освіті.

В експертній панельній дискусії „Пожежна та техногенна безпека: стан та перспективи розвитку освітньої діяльності” (модератор – Пруський А.В., кандидат технічних наук, доцент) взяли участь запрошені експерти: Азаров С.І., доктор технічних наук, старший науковий співробітник, Задунай О.С., кандидат технічних наук, Городецький В.Я., Нижник В.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, Скоробагатько Т.М., Соболевський М.М., Чекригін О.М., Волошаненко О.І.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

удосконалення контрольно-наглядової діяльності органів державного управління у сфері пожежної та техногенної безпеки;

наукові засади створення системи захисту функціонування критичної інфраструктури в умовах виникнення надзвичайних ситуацій;

наукове підґрунтя забезпечення пожежної безпеки населених пунктів в умовах адміністративно-територіальної реформи;

наукове обґрунтування впровадження на вибухо- та пожежонебезпечних підприємствах (інших об'єктах) критичної інфраструктури занять за програмами пожежно-технічних мінімумів.

У роботі круглого столу „Інноваційні методи навчання організації взаємодії між органами управління цивільного захисту” (модератор – Потеряйко С.П., кандидат військових наук, доцент) взяли участь запрошені експерти: Теличко К.Е., кандидат технічних наук, Дерев'янка О.Г., Данько Н.І., Сухомлін В.Ф.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

висвітлення проблемних питань з організації взаємодії між органами управління (силами цивільного захисту) та визначення першочергових заходів дослідження питань її удосконалення;

навчання керівного складу питань організації взаємодії між силами, що залучаються для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, та розробленості цієї проблематики у наукових дослідженнях.

У роботі круглого столу „Удосконалення технологій підвищення кваліфікації персоналу пошуково-рятувальних сил суб'єктів державної авіації України” (модератор – Хижняк В.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник) взяли участь запрошені експерти: Ядченко М.В., Гринько В.Ю., Тимко О.А., Будько С.Є.

Проблематика, що розглядалася на засіданні:

організаційно-педагогічні питання щодо впровадження інноваційних підходів до організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту в систему підготовки керівного складу органів управління цивільного захисту;

формування професійної компетентності як інтегрованої характеристики якості на засадах комбінації модульно-компетентнісного та метапредметного підходів, взаємовідповідних пізнавальних дій та навичок, поведінкових компонентів у складі групи та індивідуально в інформаційно-освітньому середовищі Інституту;

організація проведення тактико-спеціальних занять із моделюванням

динамічних процесів надзвичайної ситуації, пов'язаної з авіаційною подією;

проблема інтеграції очної, заочної та дистанційної форм організації навчального процесу в інформаційно-освітньому середовищі Інституту з віддаленим доступом до електронних навчальних та бібліотечних ресурсів.

Між пленарним засіданням та початком роботи експертних панельних дискусій і круглих столів учасники Конференції ознайомилися з сучасною технікою, яку продемонстрували представники Управління з питань цивільного захисту Київської міської державної адміністрації, та професійними навичками рятувальників.

За результатами роботи Конференції учасники запропонували рекомендації щодо покращення наукового забезпечення освітньої діяльності у сфері цивільного захисту, а саме:

1. У відповідності до вимог Стратегії національної безпеки України (затвердженої Указом Президента України від 26.05.2015 № 287/2015) та визначених концептуальних завдань щодо удосконалення системи підготовки керівного складу та фахівців у сфері цивільного захисту та навчання населення:

удосконалити нормативно-правову базу професійної підготовки фахівців у сфері цивільного захисту із врахуванням міжнародних вимог, насамперед, стандартів Європейського Союзу;

запровадити обов'язкову підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації керівних кадрів суб'єктів забезпечення цивільного захисту всіх рівнів, при цьому особливу увагу приділяти керівному складу та фахівцям центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які безпосередньо відповідають за організацію цивільного захисту у визначеній сфері суспільного життя та на відповідній території;

переглянути відповідно до кращих світових стандартів вищої освіти навчальні плани та програми у закладах вищої освіти за напрямами та спеціальностями галузі знань "Цивільна безпека" та удосконалити підготовку й підвищення кваліфікації викладацького складу, який забезпечує підготовку учнів і студентів з цих питань;

удосконалити систему підготовки осіб рядового й начальницького складу служби цивільного захисту шляхом перегляду кваліфікаційних вимог, оновлення змісту їхніх знань, умінь і навичок з урахуванням нових викликів та загроз, напрямків розвитку ЄДС ЦЗ і європейських стандартів підготовки фахівців у зазначеній сфері;

запровадити сучасні підходи до навчання всіх верств населення культурі безпеки життєдіяльності та практичним діям під час надзвичайних ситуацій із використанням сучасних інформаційних технологій та залученням засобів масової інформації.

2. Взяти участь у розробці Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України, в якій передбачити такі першочергові заходи:

розроблення термінологічного словника галузі "цивільна безпека";

проведення комплексного дослідження щодо визначення переліку необхідних компетентностей в умовах збільшення рівня небезпек для суспільства;

визнання компетентності з безпеки життєво необхідною для сучасної людини і професіонала, який несе повну відповідальність за діяльність, забезпечення дотримання вимог безпеки та гігієни праці;

розроблення галузевої рамки кваліфікацій з цивільної безпеки;

створення міжгалузевої науково-методичної комісії Науково-методичної ради з формування культури безпеки;

приведення структури освітніх стандартів до вимог ESCO (European Skills, Competences, Qualifications & Occupations);

створення робочої групи з метою розроблення нових програм навчання з безпеки на всіх освітніх рівнях на основі визначення змісту (рамки) узагальненої компетентності з безпеки для всіх освітніх рівнів;

внесення змін до Кодексу цивільного захисту України та Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444) у частині, що стосується переліку навчальних дисциплін (предметів), у межах вивчення яких формується культура безпеки учнів та студентської молоді;

удосконалення програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників, які викладають безпекові дисципліни (предмети).

3. Забезпечити органи публічного управління новою генерацією висококваліфікованих фахівців шляхом:

запровадження єдиних державних стандартів підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;

визначення пріоритетності професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, його впливу на кадрове забезпечення органів влади;

створення умов для безперервного професійного навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

4. Спрямувати наукове забезпечення освітньої діяльності у сфері підвищення кваліфікації керівного складу та фахівців центральних та місцевих органів виконавчої влади, пов'язаних з організацією та здійсненням заходів у сфері цивільного захисту, на зміцнення кадрового потенціалу суб'єктів реалізації державної політики у зазначеній сфері через впровадження компетентнісного підходу.

5. Проводжувати наукові дослідження з розробки нових форм та вдосконалення практичних занять із застосуванням сучасних інформаційних технологій на основі аналітичних підходів оцінки ситуацій, відпрацювання алгоритмів дій з метою здійснення ефективного управління у надзвичайних ситуаціях та прийняття управлінських рішень.

6. Упроваджувати інноваційні, комп'ютерні, компетентісно орієнтовані, педагогічні технології в навчальний процес підвищення кваліфікації персоналу пошуково-рятувальних сил суб'єктів державної авіації України в контексті уніфікації освітнього та сертифікаційного процесів.

7. Продовжити наукові дослідження з метою розробки системи управління ризиками сталого функціонування критичної інфраструктури в

умовах надзвичайних ситуацій.

8. Удосконалити систему навчання працівників промислових підприємств критичної інфраструктури та суб'єктів господарювання за програмами пожежно-технічних мінімумів.

9. Розробити нормативно-правове обґрунтування забезпечення організації пожежно-профілактичної роботи адміністративно-територіальних громад.

10. Сприяти впровадженню в навчальний процес у закладах освіти ДСНС України ситуаційних задач щодо надання рятувальниками домедичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі (в контексті наказу ДСНС України від 30.03.2018 № 206 „Про організацію підготовки та підвищення кваліфікації з надання домедичної допомоги в системі ДСНС”).

11. Привести в відповідність до єдиних вимог та підходів нормативно-правову базу щодо організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях.

12. Передбачити відпрацювання питань організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях під час планування та проведення командно-штабних навчань, штабних тренувань, спеціальних об'єктових навчань та тренувань керівниками органів управління центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання.

13. Включити в навчальні та робочі навчальні програми підвищення кваліфікації та функціонального навчання тему про порядок організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях. Зазначену тему відпрацьовувати на практичних заняттях з використанням ділової гри, кейсу тощо.

14. Передбачити в тематичних навчальних планах підготовки магістрів у навчальній дисципліні „Управління у надзвичайних ситуаціях” тему заняття щодо порядку організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях та включити її до переліку тематики магістерських робіт.

15. Упроваджувати інноваційний підхід у систему підготовки керівного складу органів управління цивільного захисту під час проведення занять з організації взаємодії.

16. Продовжити дослідження питань щодо удосконалення організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях з урахуванням результатів проведення круглого столу із зазначеної тематики.

17. З метою удосконалення наукового забезпечення освітньої діяльності у сфері цивільного захисту:

підвищити якість упровадження результатів наукових досліджень в освітню діяльність закладів вищої освіти;

уточнити пріоритетні напрями науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;

удосконалити механізм замовлення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та впровадження їхніх результатів у практичну

діяльність підрозділів ДСНС України;

організувати стажування (участь у комунікаційних заходах) науковців у провідних галузевих зарубіжних закладах вищої освіти та науково-дослідних установах з метою врахування досвіду побудови та функціонування рятувальних служб країн Європи й посилення співпраці з європейськими навчальними закладами;

удосконалити взаємодію й співробітництво між науково-дослідними установами та закладами вищої освіти в сфері обміну науково-технічною та методичною інформацією;

створити соціальну мережу „Освітній простір безпеки життєдіяльності” на базі інформаційної платформи „Надзвичайна ситуація”+, до якої під’єднати всі освітні установи цивільної безпеки, підрозділи (фахівців) закладів освіти всіх рівнів, громадські організації, які опікуються освітою з безпеки;

започаткувати проведення щорічної міжнародної школи підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних працівників з питань методології освіти з безпеки.

Мета Конференції досягнута, усі поставлені завдання виконано.
